

NOWY WIELKI EGZAMIN

Polska Rzeczpospolita Ludowa

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych stronach jest wydrukowanych 17 zadań.
2. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
3. W karcie odpowiedzi wpisz swoje imię i nazwisko, wersję testu (A lub B) oraz swój numer w dzienniku. Podaj też klasę.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i polecenia.
5. Rozwiązania zaznaczaj długopisem lub piórem w karcie odpowiedzi. Staraj się nie popełniać błędów, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.
6. Na wykonanie wszystkich zadań masz 40 minut.

Powodzenia!

Ilustracja do zadań 1. i 2.

Fot. PAP/Tomasz Gawalkiewicz

„Spontaniczny” wiec poparcia dla PZPR w Gorzowie Wielkopolskim

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 1. (0–3)

Uzupełnij tekst, wybierając właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Ukazana ilustracja odnosi się do wydarzeń określanych jako 1.1. _____. Wydarzenie to zostało sprowokowane przez osoby dążące do 1.2. _____. Międzynarodowym tłem, które doprowadziło do wystąpień, jak to ukazane na zdjęciu, 1.3. _____.

1.1.

- A. Marzec 1968
- B. Grudzień 1970
- C. Czerwiec 1976

1.2.

- A. odsunięcia od władzy ekipy Władysława Gomułki
- B. przejęcia władzy przez ekipę Edwarda Gierka
- C. obalenia ustroju komunistycznego

1.3.

- A. był kryzys kubański
- B. była wojna sześciodniowa
- C. był wybuch wojny w Afganistanie

Zadanie 2. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące ilustracji są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Widoczne na zdjęciu osoby zostały najprawdopodobniej zmuszone przez władze do udziału w manifestacji.	P	F
Wśród haseł trzymanyh przez manifestantów znajduje się hasło o charakterze antysemickim.	P	F

Ilustracja do zadania 3.

Fot. FORUM/Janusz Sobolewski

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Postać ukazana na zdjęciu stanęła na czele państwa polskiego w wyniku

- A. zamachu stanu. C. wydarzeń Grudnia 1970.
B. stanu wojennego. D. wydarzeń Czerwca 1976.

Teksty i mapa do zadań 4., 5. i 6.1. *Pan prokurator ma rację* – piosenka Kazimierza Świtały [...]

Jak cenzura zdjęła „Dziady”

Związek Literatów

Rozpoczął obrady. (bis)

Tylko jeden wielki feler

Nie wie PZPR (bis),

Co w tym jest.

Towarzysz Wiesław ma rację,

Mamy w Polsce demokrację.

Towarzysz Wiesław ma rację.

Demokracja jest.

O dwunastej się zjawili

Jacyś tam cywile. (bis)

Nic nikomu nie mówili

Tylko w mordę bili (bis)

Fest a fest. [...]

Usiłował Gołędzinów*

Na studentów wpłynąć. (bis)

Dotąd iza się w oku kręci

Biedni ci studenci (bis).

Gaz to gaz.

M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard,
Wiek XX w źródłach..., WN PWN,
Warszawa 1998, s. 403.

* Gołędzinów – osiedle w Warszawie, była tam siedziba oddziałów ZOMO (Zmotoryzowanych Odwodów Milicji Obywatelskiej) powołanych do zaprowadzania porządku w sytuacjach wyjątkowych (tu: do tłumienia studenckich wystąpień).

2. *Pieśń o Janku z Gdyni*

Chłopcy z Grabówka, chłopcy z Chylonii,

Dzisiaj milicja użyła broni,

Dzielnieśmy stali i celnie rzucali.

Janek Wiśniewski padł.

Na drzwiach ponieśli go Świętojańską

Naprzeciw glinom, naprzeciw tankom.

Chłopcy stoczniowcy, pomścicie druha,

Janek Wiśniewski padł.

Huczają petardy, ścielą się gazy,

Na robotników sypią się razy,

Padają dzieci, starcy, kobiety,

Janek Wiśniewski padł.

[...]

Nie płaczcie matki, to nie na darmo

Nad stocznia sztańdar z czarną kokardą

Za chleb i wolność, za nową Polskę

Janek Wiśniewski padł.

M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard,
Wiek XX w źródłach..., WN PWN,
Warszawa 1998, s. 405–406.

Zadanie 4. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące tekstów są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Oba fragmenty zacytowanych piosenek powstały w okresie, gdy przywódcą państwa polskiego był Władysław Gomułka.	P	F
Chronologicznie pierwsza jest pieśń odnosząca się do postaci Janka Wiśniewskiego.	P	F

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Cechą wspólną wystąpień, do których odnoszą się obie pieśni

- A. był fakt, że doprowadziła do nich trudna sytuacja gospodarcza kraju.
- B. było dążenie społeczeństwa do obalenia władzy komunistycznej.
- C. był fakt, że zorganizowała je ta sama grupa społeczeństwa.
- D. było stłumienie ich przez władze przy użyciu siły.

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Miasta, w których doszło do wystąpień, z jakimi są związane zacytowane fragmenty piosenek, zostały oznaczone cyframi

- A. 1. i 2.
- B. 2. i 3.
- C. 2. i 4.
- D. 3. i 4.

Tekst do zadań 7. i 8.

Przy pozostawieniu w zasadzie niezmienionego systemu rządów oraz przy wyraźnej liberalizacji stosunków władzy ze społeczeństwem, oraz przy równoczesnym otwarciu się Polski [...] na Zachód musiały rodzić się liczne sprzeczności. Nastąpił rzeczywiście znaczny wzrost gospodarczy kraju [...]. Jednakże głównym motorem tego zdynamizowania [...] nie była reforma gospodarcza [...], lecz zaciąganie, dość łatwo wówczas osiągalnych, kredytów zagranicznych. W sumie pożyczono około 24 miliardów dolarów. [...]

Wraz z załamywaniem się rozległego frontu inwestycyjnego i koniecznością spłaty zadłużenia rynek stawał się coraz mniej zrównoważony. Znow postanowiono sięgnąć do wypróbowanego, lecz niezbędnego środka, jakim był wzrost cen. Po podwyżce [...] doszło do demonstracji robotniczych [...]. Władze szybko wycofały się z planowanej podwyżki, lecz równocześnie ostro wystąpiły przeciw demonstrującym. Wówczas dla obrony zagrożonych represjami robotników powstał Komitet Obrony Robotników (KOR).

J. Topolski, *Polska dwudziestego wieku 1914–1997*,
Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1998, s. 197–199.

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3.

Zacytowany fragment tekstu odnosi się do okresu, w którym państwem polskim rządziła ekipa

A.	Wojciecha Jaruzelskiego,	na co wskazuje wzmianka o	1.	przeprowadzeniu w tym okresie reformy gospodarczej.
			2.	zaciągnięciu przez władze komunistyczne ogromnych kredytów na Zachodzie.
B.	Edwarda Gierka,		3.	krwawym stłumieniu wystąpień robotników przez władze komunistyczne.

Zadanie 8. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

- A. zaciągnięcie kredytów na Zachodzie; wystąpienia robotnicze; ogłoszenie podwyżek cen.
 B. przejście władzy przez nową ekipę; zaciągnięcie kredytów na Zachodzie; powstanie KOR.
 C. wystąpienia robotnicze; przejście władzy przez nową ekipę; ogłoszenie podwyżek cen.
 D. przejście władzy przez nową ekipę; załamanie inwestycji, zaciągnięcie kredytów na Zachodzie.

Tabela do zadania 9. i 10.

Struktura społeczna ludności Polski w latach 1938, 1960, 1984

Klasy i warstwy społeczne	1938		1960		1984	
	w mln	%	w mln	%	w mln	%
ogółem	34,8	100,0	29,7	100,0	37,0	100,0
fizyczni pracownicy najemni (w tym robotnicy rolni)	10,5	30,2	11,6	39,0	17,8	48,0
chłopi	17,4	50,0	11,9	39,9	9,9	26,8
inteligencja	2,0	5,7	5,7	19,3	8,5	23,0
drobnomieszczaństwo	4,1	11,8	0,5	1,8	0,8	2,2
inne grupy (m.in. właściciele kapitału i majątków ziemskich)	0,8	2,3				

M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, *Wiek XX w źródłach...*, WN PWN, Warszawa 1998, s. 415.

Zadanie 9. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące tabeli są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W okresie rządów komunistów struktura ludności Polski, w porównaniu z okresem sprzed wybuchu II wojny światowej, nie uległa znaczącym zmianom.	P	F
Między 1938 a 1984 rokiem zwiększyła się liczebność tylko jednej warstwy społeczeństwa.	P	F

Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zmiany liczebności poszczególnych warstw społecznych pozwalają stwierdzić, że w okresie rządów komunistycznych

- A. nastąpiła masowa mechanizacja rolnictwa.
- B. szczególnie mocno rozwijał się przemysł.
- C. grupa ludności zajmująca się pracą umysłową wzrosła w niewielkim stopniu.
- D. gospodarka opierała się na prywatnym kapitale i prywatnej własności.

Zadanie 11. (0–3)

Podanym w tabeli opisom przyporządkuj właściwą postać spośród oznaczonych literami A–D. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

11.1.	„Wróg PZPR numer jeden”: usunięty z uczelni w marcu 1968 r., członek Komitetu Obrony Robotników, a następnie doradca „Solidarności”. Uczestnik rozmów okrągłego stołu.	A	B	C	D
11.2.	Jeden z założycieli Komitetu Obrony Robotników. W okresie stanu wojennego internowany przez władze. W późniejszym okresie był więziony kilka lat bez wyroku sądowego. Uczestnik rozmów okrągłego stołu.	A	B	C	D
11.3.	Robotnica pracująca w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Jej zwolnienie w 1980 r. było bezpośrednią przyczyną protestu robotników w sierpniu tego roku.	A	B	C	D

- A. Jacek Kuroń.
- B. Anna Walentynowicz.
- C. Adam Michnik.
- D. Danuta Wałęsa.

Zadanie 12. (0–2)

Zacytowanym w tabeli fragmentom przemówień przyporządkuj właściwe okoliczności jego wygłoszenia spośród podanych. Wybierz właściwą cyfrę.

12.1.	<p>Podstawą porozumienia są zasady przyszłego systemu politycznego wpływające z niezbywalnego prawa obywateli do życia w państwie, które w pełni urzeczywistnia suwerenność narodu.</p> <p style="text-align: right;">A. Ajnenkiel, A. Drzycimski, J. Paradowska, <i>Prezydenci Polski</i>, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1991, s. 113–114.</p>	A	B	C
12.2.	<p>Obywatele i Obywatelki [...]. Zwracam się dziś do Was jako żołnierz i jako szef rządu polskiego. Zwracam się do Was w sprawach wagi najwyższej. Ojczyzna nasza znalazła się nad przepaścią.</p> <p style="text-align: right;"><i>Stan wojenny w Polsce. Refleksje prawnopolityczne...</i>, pod red. F. Prusaka, Książka i Wiedza, Warszawa 1982, s. 177.</p>	A	B	C

- A. Ogłoszenie stanu wojennego.
B. Podpisanie porozumień sierpniowych.
C. Rozmowy okrągłego stołu.

Tekst do zadań 13. i 14.**21 postulatów strajkujących załóg Wybrzeża, sierpień 1980 r.**

Żądania strajkujących załóg [...] reprezentowanych przez międzyzakładowy Komitet Strajkowy są następujące:

1. Akceptacja niezależnych od partii i pracodawców wolnych związków zawodowych [...].
2. Zagwarantowanie prawa do strajku oraz bezpieczeństwa strajkującym i osobom pomagającym.
3. Przestrzegać zagwarantowaną w konstytucji PRL wolność słowa, druku i publikacji [...].
6. Podjąć realne działania mające na celu wyprowadzenie kraju z sytuacji kryzysowej poprzez:
 - a) podawanie do publicznej wiadomości pełnej informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej. [...]
13. Wprowadzić na mięso i przetwory kartki – bony żywnościowe (do czasu opanowania sytuacji na rynku). [...]
21. Wprowadzić wszystkie soboty wolne od pracy. [...]

L. Biernacki, *Kronika Solidarności. 20 lat dzień za dniem*, Pracownia Impuls, Sopot 2000, s. 18–19.

Zadanie 13. (0–3)

Podanym w tabeli żądaniom robotników przyporządkuj odpowiedni punkt spośród wymienionych w tekście. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwy punkt.

13.1.	Ograniczenie czasu pracy.	1	2	13	21
13.2.	Wyrażenie przez komunistów zgody na powstanie organizacji niekontrolowanej przez władzę.	1	3	6	13
13.3.	Zniesienie cenzury.	2	3	6	21

Zadanie 14. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące tekstu są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Zacytowany tekst odnosi się do wydarzeń, które skutkowały powstaniem NSZZ „Solidarność”.	P	F
W wyniku wydarzeń, z którymi jest związany tekst, władzę w państwie polskim przejęła opozycja demokratyczna.	P	F

Ilustracja do zadań 15. i 16.

Fot. East News/Wojtek Łaski

220090

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Jednym z bezpośrednich skutków wydarzenia ukazanego na zdjęciu

- A. były wybory w czerwcu 1989 r.
- B. było ogłoszenie stanu wojennego.
- C. był ogólnopolski strajk robotników.
- D. było przyznanie Lechowi Wałęsie Pokojowej Nagrody Nobla.

Zadanie 16. (0–1)

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące zdjęcia są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Porozumienie, z którym jest związane zdjęcie, doprowadziło do utraty władzy przez obóz komunistyczny.	P	F
Wśród uczestników wydarzenia ukazanego na zdjęciu byli ówczesny I sekretarz PZPR Wojciech Jaruzelski oraz przywódca opozycji – Lech Wałęsa.	P	F

Zadanie 17. (0–2)

Spośród podanych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. Zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

17.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze.	A	B	C	D
17.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie.	A	B	C	D

- A. Rozmowy okrągłego stołu.
- B. Ogłoszenie stanu wojennego.
- C. Wybór Karola Wojtyły na papieża.
- D. Powstanie rządu Tadeusza Mazowieckiego.